

Informare privind

Studiul „Tendințe demografice în Regiunea Centru. Gestionarea pe termen mediu a schimbărilor demografice”

Context și necesitatea studiului

Una dintre activitățile desfășurate de ADR Centru în conformitate cu atribuțiile conferite prin Legea 315/2004 este elaborarea Planului de Dezvoltare Regională și a documentelor strategice pentru diferite sectoare la nivel regional. Fundamentarea documentelor de planificare se sprijină pe o serie de studii și analize la nivelul Regiunii Centru, până în prezent fiind realizate peste 20 astfel de studii.

În ultimele trei decenii, România a traversat o serie de transformări majore, atât la nivel politic și economic, cât și social și demografic, iar Regiunea Centru nu a făcut excepție în fața acestor schimbări profunde. Procesele demografice la nivel regional au reflectat atât efectele tranziției economice, cât și ale globalizării și ale migrației internaționale. În acest context, schimbările demografice au devenit un factor esențial care influențează dezvoltarea regională, planificarea urbană, sistemele sociale și economice, dar și coeziunea comunitară.

Regiunea Centru a fost puternic afectată de declinul populației, îmbătrânirea accentuată a acesteia și migrația – atât internă, către orașele mari și zonele industrializate, cât și externă, în special către țările din Uniunea Europeană.

În fața acestor schimbări demografice profunde, devine necesară realizarea unei analize detaliate și complexe care să permită înțelegerea evoluției demografice în Regiunea Centru după anul 1990. Studiul schimbărilor demografice, corelat cu evoluțiile socio-economice și regionale, este necesar pentru a fundamenta politici publice eficiente și strategii de dezvoltare adaptate noilor realități.

Schimbările demografice influențează în mod direct și indirect multiple sectoare: de la piața muncii și sistemul educațional, la serviciile de sănătate și infrastructura socială. Fără o imagine clară și actualizată, autoritățile locale și regionale riscă să nu răspundă adecvat provocărilor, ceea ce poate conduce la agravarea problemelor sociale, economice și demografice.

Astfel, necesitatea acestui studiu reiese din dorința de a înțelege în profunzime mecanismele care au modelat populația regiunii în ultimele trei decenii și de a identifica factorii socio-economici și politici care pot influența evoluția viitoare. Acest lucru este esențial pentru planificarea durabilă și pentru creșterea calității vieții locuitorilor din Regiunea Centru.

Scopul studiului

Studiul își propune să ofere o imagine cuprinzătoare asupra dinamicii demografice în Regiunea Centru în perioada 1990–2024, printr-o abordare integrată ce cuprinde atât aspecte cantitative, cât și calitative. Scopul principal este de a analiza evoluția populației, structura acesteia pe vârste și sexe, precum și migrația, în contextul socio-economic regional.

De asemenea, studiul urmărește să identifice corelațiile dintre schimbările demografice și factorii socio-economici, cum ar fi nivelul ocupării forței de muncă, veniturile medii, accesul la servicii sociale și educație, investițiile în infrastructură și politicile locale. Aceste corelații vor facilita înțelegerea cauzelor și consecințelor schimbărilor demografice, oferind o bază solidă pentru formularea unor recomandări și strategii eficiente de dezvoltare regională și locală.

Aspecte metodologice și structura studiului

Pentru a atinge obiectivele propuse, studiul utilizează o **metodologie mixtă**, ce combină metode cantitative și calitative, pentru a obține o perspectivă holistică asupra fenomenului demografic. Această abordare integrată are avantajul de a reflecta atât realitățile statistice, cât și experiențele sociale, oferind un cadru complet de înțelegere a fenomenelor demografice din Regiunea Centru.

Astfel, *analiza cantitativă* va urmări identificarea tendințelor și a variațiilor demografice în timp, prin utilizarea unor instrumente statistice descriptive (grafice, tabele, analize pe serii de timp) și analize comparative între județele componente ale Regiunii Centru. Pentru o reprezentare vizuală mai cuprinzătoare, această analiză este completată de un set de hărți la nivel de UAT (județean, urban și rural) pentru principalii indicatori demografici. *Corelarea datelor demografice cu indicatorii socio-economici* va permite identificarea relațiilor de cauzalitate sau asociere între evoluțiile populației și schimbările economice sau sociale.

Analiza se bazează în primul rând pe date statistice oficiale ale de Institutului Național de Statistică (INS), atât cele colectate din recensămintele populației (1992, 2002, 2011 și 2021) cât și cele din aplicația Tempo Online care dispune de un număr generos de indicatori la nivel local, județean, regional și național. În completare, mai sunt valorificate și date statistice de la alte instituții județene sau locale.

Structura studiului se axează pe **5 secțiuni** principale care urmăresc într-o succesiune logică firul roșu al analizei tendințelor demografice și identificarea soluțiilor prin propuneri de gestionare a schimbărilor demografice la nivelul Regiunii Centru:

1. Evoluția principalilor indicatori demografici la nivelul Regiunii Centru și a județelor componente în perioada 1990-2024. Această secțiune vizează 3 aspecte importante:

- *Tendențele demografice la nivel regional în perioada 1990-2024* cu accent pe evoluția numerică a populației, densitatea populației, structura populației pe sexe, structura populației pe medii de rezidență, structura populației pe grupe de vârste.
- *Mișcarea naturală a populației în perioada 1990-2024* cu accent pe evoluția natalității, evoluția mortalității, evoluția sporului natural, evoluția nupțialității și evoluția divorțialității analizate la nivel regional și medii de rezidență.
- *Mișcarea migratorie a populației în perioada 1990-2024* cu accent pe evoluția migrației interne la nivel regional și medii de rezidență și evoluția migrației externe.

2. Studii de caz privind evoluția demografică la nivel de unitate administrativ teritorială – au fost selectate 6 UAT-uri, câte unul din fiecare județ al regiunii, analizându-se succint tendința demografică (creșterea sau scăderea) și contextul socio-economic și perspectivele localității urbane sau rurale:

- Studiul de caz 1: Localitate urbană cu creștere demografică: Cisnădie (Sibiu)
- Studiul de caz 2: Localitate urbană cu scădere demografică moderată: Codlea (Brașov)
- Studiul de caz 3: Localitate urbană cu scădere demografică accentuată: Bălan (Harghita)
- Studiul de caz 4: Localitate rurală cu creștere demografică: Sântana de Mureș (Mureș)
- Studiul de caz 5: Localitate rurală cu scădere demografică moderată: Turia (Covasna)
- Studiul de caz 6: Localitate rurală cu scădere demografică accentuată: Întregalde (Alba)

3. Proiecția populației la orizontul anului 2070

Pe baza unei metodologii și a unor ipoteze de lucru se va analiza proiecția populației la nivel regional și județean (în varianta medie) cu accent pe două aspecte importante: evoluția numerică a populației rezidente la orizontul anilor 2030, 2040, 2050, 2060, 2070 și structura demografică pe grupe mari de vârstă și indicatorii derivați.

4. Politici actuale de gestionare a schimbărilor demografice

În cadrul acestei secțiuni se vor prezenta succint abordările politice atât la nivel național cât și european în ce privește schimbările demografice.

5. Concluzii privind principalele tendințe demografice la nivel regional. Recomandări privind gestionarea pe termen mediu a schimbărilor demografice cu accent pe:

- Schimbările demografice și piața regională a muncii
- Schimbările demografice și implicațiile asupra sistemului de educație
- Îmbătrânirea populației și implicațiile asupra sistemului de sănătate
- Politicile sociale în contextul noilor dinamici demografice
- Adaptarea orașelor și comunelor la impactul schimbărilor demografice
- Politici de stopare a declinului demografic

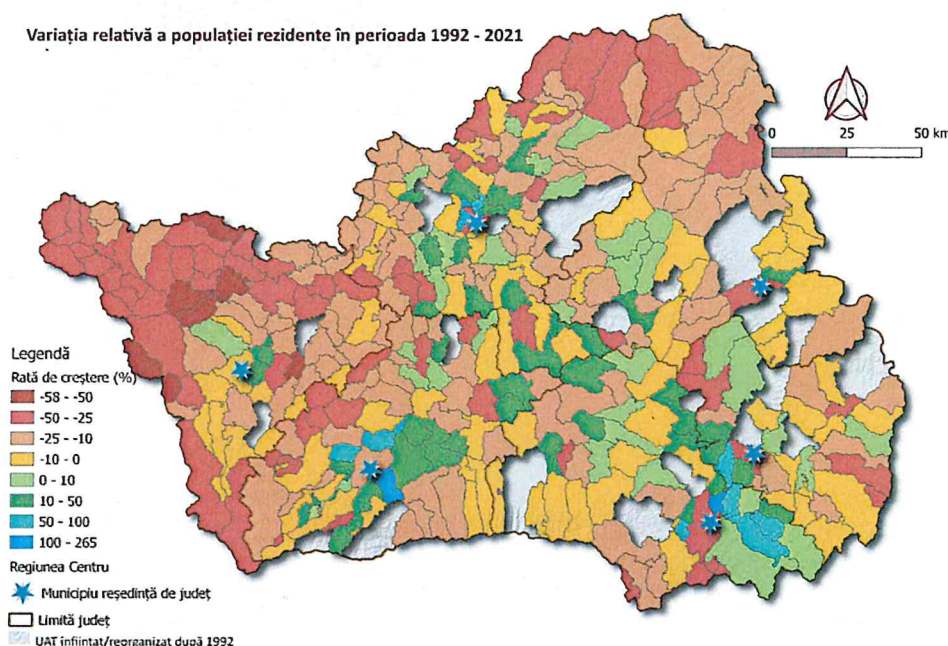
Principalele 3 fenomene demografice care au un impact negativ semnificat la nivelul Regiunii Centru

1. **Declinul populației** este un fenomen clar vizibil în majoritatea localităților din Regiunea Centru, cauzat de scăderea natalității și sporului natural negativ, însoțit de un exod important al tinerilor și forței de muncă active. Această scădere are implicații majore asupra pieței locale a muncii, a sistemului educațional și al sănătății, dar și asupra dinamicii sociale.
2. **Îmbătrânirea populației** s-a accentuat în ultimii 30 de ani. Structura pe vârste s-a modificat profund: procentul persoanelor de peste 65 de ani a crescut semnificativ, iar numărul copiilor și tinerilor a scăzut. Acest fenomen aduce cu sine provocări privind necesitatea adaptării serviciilor sociale și medicale, dar și schimbări în cererea pe piața muncii.
3. **Migrația** reprezintă un factor esențial în dinamica demografică a Regiunii Centru. După 1990, o parte importantă a populației active a ales să plece spre orașele mari sau în străinătate, în căutarea unor oportunități economice mai bune. Acest fenomen a afectat echilibrul demografic, a generat goluri în forța de muncă locală și a schimbat structura familială și comunitară în multe localități mici sau rurale.

Evoluția principalilor indicatori demografici în perioada 1990-2024 la nivelul Regiunii Centru

Populația rezidentă¹ a Regiunii Centru a scăzut continuu, diminuându-se cu 19,5%, pierderea demografică fiind de peste 555 mii de persoane. În profil teritorial, cel mai mare declin demografic s-a înregistrat în județul Alba, de -23,2% (-98,5 mii de persoane), fiind urmat de județul Brașov (-20,0%, -139,3 mii de persoane). În schimb, cele mai mici scăderi demografice s-au înregistrat în județele Covasna și Mureș (aprox. -16%). Conform prognozei INS, populația Regiunii Centru se va reduce cu 23,2% până în 2060 (-30,5% la nivel național), astfel că se estimează o diminuare a populației la 2,2 mil. persoane până în 2030, la 1,9 mil. persoane în 2050 și la 1,8 mil. persoane în 2060.

Variația relativă a populației rezidente în perioada 1992 - 2021

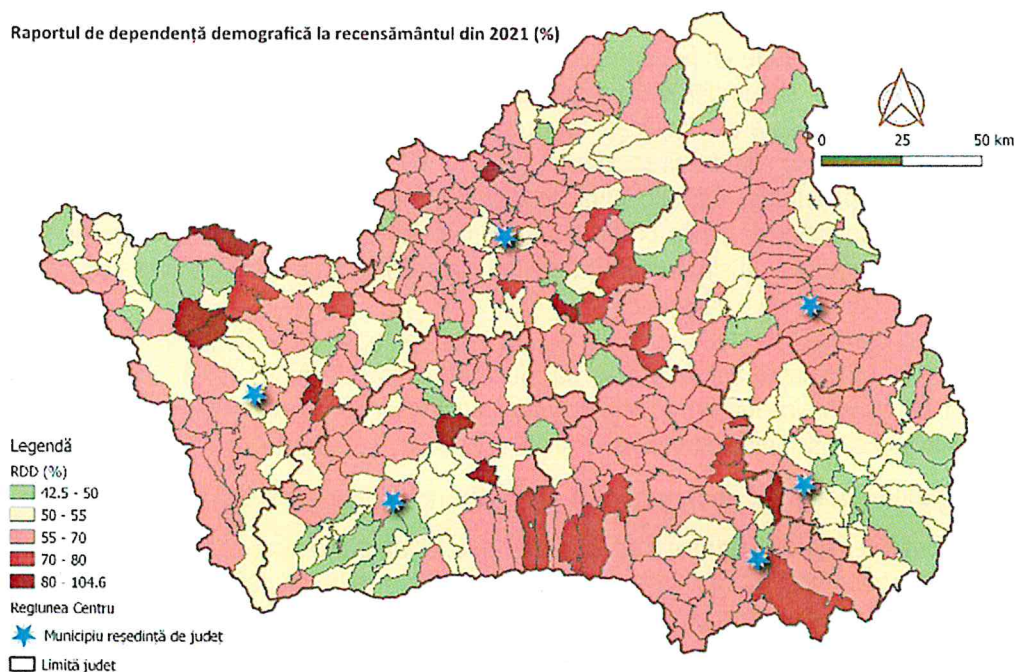

¹ În 2024, populația Regiunii Centru a fost de peste 2,28 milioane de locuitori, regiunea situându-se pe poziția a 5-a în rândul celor 8 regiuni de dezvoltare ale României

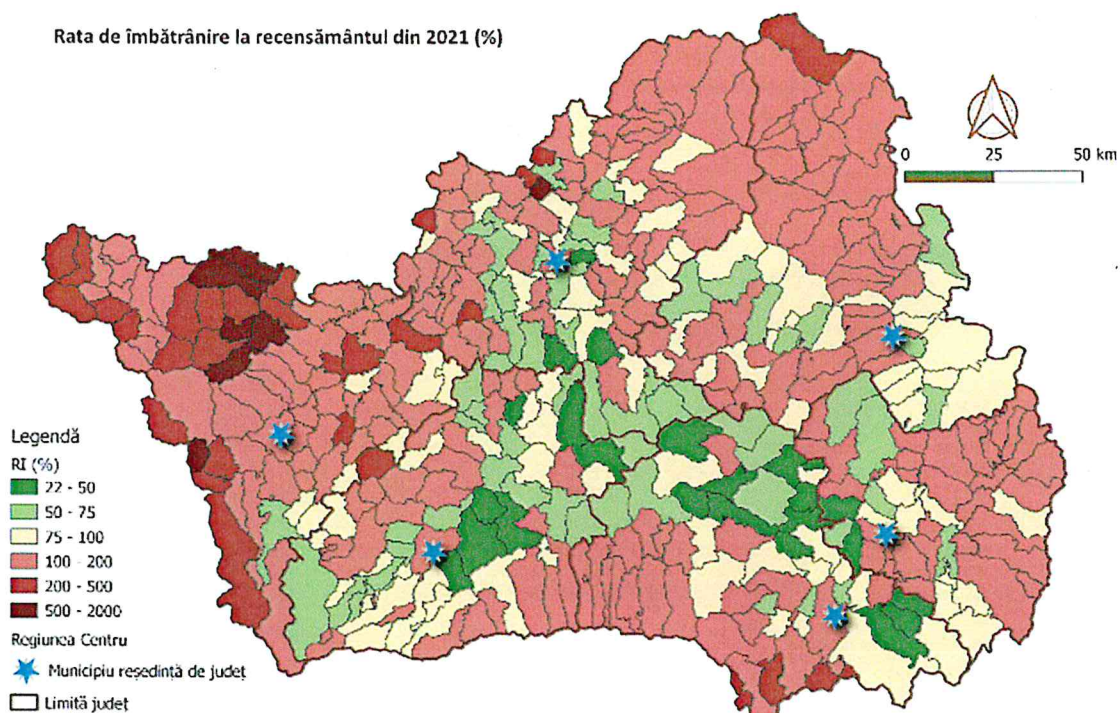

Structura populației pe grupe de vârstă și tendințele demografice înregistrate relevă un accelerat proces de îmbătrânire demografică. **Ponderea populației de peste 65 ani** a crescut de la 9,7% în 1990 la 20,0% în 2024, în timp ce **ponderea populației tinere (0-14 ani)** s-a redus de la 23,7% la 15,9%. Conform prognozei INS, se estimează că ponderea populației tinere va scădea la 14% în 2060. **Rata îmbătrânirii demografice** (numărul de persoane vârstnice ce revin la 100 persoane tinere) a crescut de la 40,7‰ în 1990 la 121,9‰ în 2024, regiunea plasându-se, totuși, sub media națională (125,8‰). Conform prognozei INS, rata îmbătrânirii va ajunge la 162,6% în 2030 și la 202,5% în 2060. **Raportul de dependență demografică** (numărul de persoane tinere și vârstnice ce revin la 100 persoane adulte) a crescut de la 50,2% în 1990 la 58,0% în 2024, peste media națională (56,1% în 2024).

Raportul de dependență demografică la recensământul din 2021 (%)

Rata de îmbătrânire la recensământul din 2021 (%)

În ce privește **mișcarea naturală** a populației menționăm că **rata sporului natural** a înregistrat valori negative începând din 1993, cu o accentuare a acestora în ultimele două decenii (-3,1‰ în 2024, sub media națională (-4,4‰ în 2024) . Această evoluție a fost determinată atât de scăderea **rătei natalității** (de la 13,1‰ în 1990 la 7,5‰ în 2024) cât și de creșterea **rătei mortalității** (de la 9,8‰ în 1990 la 10,6‰ în 2024). **Rata nupțialității** (căsătorii la 1000 locuitori) a scăzut de la 7,7‰ în 1990 la 4,3‰ în 2024. **Durata medie de viață** s-a mărit de la 70,59 ani în 1990 la 77,67 ani în 2024.

În ce privește **migrația externă**, numărul emigranților definitiv a variat în ultimele decenii între aprox. 1,2 mii și 4,5 mii persoane anual (amintim că în 1990 numărul acestora a fost de aprox. 39,7 mii persoane). Numărul imigranților definitiv a crescut de la 91 persoane în 1994 la 2118 persoane în 2024. Referitor la **migrația internă**, amintim că soldul schimbărilor de reședință a înregistrat o scădere în ultimul de deceniu de la 4800 persoane în 2015 la 3043 persoane în 2024.

Este util de menționat caracterul practic, aplicativ al **Secțiunii 5** din studiul regional care este dedicată **concluziilor și recomandărilor** privind gestionarea pe termen mediu a schimbărilor demografice la nivelul Regiunii Centru. Spre exemplificare, prezentăm mai jos o abordare succintă a acestora pentru trei mari provocări la nivel regional:

- **Schimbările demografice și piața regională a muncii**

Schimbările demografice din Regiunea Centru influențează profund structura, echilibrul și potențialul pieței regionale a muncii. Declinul natalității, îmbătrânirea populației și migrația tinerilor generează dezechilibre ce nu pot fi ignorate.

Principalele efecte resimțite și efecte așteptate ale schimbărilor demografice asupra pieței muncii sunt: deficitul de forță de muncă calificată, polarizarea pieței muncii între urban și rural și creșterea presiunii asupra sistemului de pensii și protecție socială. Cu toate acestea, provocările pot fi transformate în oportunități dacă sunt întâmpinate cu politici coerente, integrate și adaptate la realitatea locală.

Pe termen mediu și lung, viitorul pieței muncii în Regiunea Centru va depinde de capacitatea instituțiilor de a stimula incluziunea profesională, de a atrage talente și de a valorifica resursele umane existente. Astfel, răspunsuri și direcții de adaptare a pieței muncii pot fi: investiții în educație și formare profesională, stimularea întoarcerii cetățenilor români stabiliți temporar în străinătate și atragerea forței de muncă inactive, digitalizarea și flexibilizarea muncii.

- **Îmbătrânirea populației și implicațiile asupra sistemului de sănătate**

Îmbătrânirea populației la nivelul Regiunii Centru nu este doar o provocare statistică, ci o realitate socială profundă, cu implicații directe asupra sustenabilității sistemului de sănătate. Creșterea continuă a ponderii persoanelor vârstnice în populația totală este un proces cu consecințe profunde asupra sistemului de sănătate, care trebuie să se adapteze la nevoi medicale noi, la presiuni financiare crescute și la provocări legate de acces și echitate.

Îmbătrânirea demografică la nivel regional are o serie de implicații asupra sistemului de sănătate printre care amintim: creșterea cererii pentru servicii medicale pentru boli cronice, presiune financiară asupra bugetului de sănătate, creșterea costurilor din sistemul public de sănătate, presiune pe spitale și unitățile de urgență, necesitatea adaptării infrastructurii medicale și a resurselor medicale, insuficiența personalului medical specializat și a serviciilor de îngrijire la domiciliu și paliative, inegalități de acces între mediul urban și rural, impact asupra politicilor de sănătate publică, creșterea rolului ONG-urilor și a actorilor privați în domeniul serviciilor medicale și sociale.

Direcții de adaptare a sistemului de sănătate în acest context pot fi: dezvoltarea și extinderea serviciilor de îngrijire la domiciliu și paliative, extinderea rețelei de centre de sănătate și recuperare pentru vârstnici, formarea și specializarea cadrelor medicale în geriatrie, asistență socială și îngrijire cronice, digitalizarea sistemului medical (în special dezvoltarea telemedicinii în zonele izolate), investiții în infrastructură adaptată nevoilor vârstnicilor, programe de prevenție și educație pentru un stil de viață sănătos, parteneriate public-private și cu ONG-uri pentru extinderea și diversificarea serviciilor medicale și sociale integrate, îmbunătățirea accesului la medicină primară (mai ales în mediul rural), politici pentru îmbătrânire activă și integrare socială a vârstnicilor.

- **Politici sociale în contextul noilor dinamici demografice**

Procesele și fenomenele demografice au un impact direct asupra domeniului social, întrucât afectează echilibrul dintre cererea și oferta de servicii sociale, capacitatea administrației publice de a răspunde nevoilor cetățenilor și sustenabilitatea sistemelor de protecție socială.

Principalele provocări sociale generate de schimbările demografice sunt: presiune asupra sistemului de protecție socială, acces inegal la servicii sociale, exodul forței de muncă și impactul asupra familiei.

Pentru ca politicile sociale din Regiunea Centru să răspundă noilor realități demografice, este nevoie de o viziune strategică integrată, care să combine inițiativa publică, resursele europene și implicarea comunității.

Direcții strategice pentru adaptarea politicilor sociale pot fi: dezvoltarea rețelelor de servicii sociale comunitare, digitalizarea serviciilor sociale, stimularea parteneriatelor public-private, consolidarea capacității administrative locale.

- **Politici de stopare a declinului demografic**

În multe regiuni europene se implementează diverse politici publice având ca scop inversarea tendințelor demografice negative și adaptarea la noile realități demografice.

Regiunile și orașele europene aplică o paletă largă de politici și pachete de măsuri de adaptare la schimbările demografice, cu rezultate încurajatoare și care pot fi replicate și la nivelul Regiunii Centru. Enumerăm câteva tipuri de politici și programe adresate diferitelor grupuri-țintă:

- Programe de sprijin pentru tineri și familii tinere, impactul așteptat fiind creșterea natalității, stabilizarea populației active, atragerea tinerilor în comunitate.
- Politici de „întoarcere acasă” pentru migranți, impactul așteptat fiind repatriere parțială a populației emigrate, redinamizarea pieței locale a muncii.
- Programe de investiții în digitalizare și telemuncă („smart community”), impactul așteptat fiind atragerea tinerilor care pot lucra remote, revalorizarea vieții în comunitățile mici.
- Programe intergeneraționale și locuire mixtă (pentru tineri și vârstnici), impactul așteptat fiind reducerea izolației sociale, coeziune comunitară mai mare, utilizare mai eficientă a infrastructurii
- Parteneriate public-private pentru crearea de locuri de muncă locale, impactul așteptat fiind reducerea migrației economice, menținerea tinerilor în zonă, dezvoltare economică sustenabilă.

În **concluzie**, studiul privind gestionarea schimbărilor demografice în Regiunea Centru răspunde unei necesități stringente de cunoaștere aprofundată a unei dinamici care influențează esențial viața comunităților locale și perspectivele lor de dezvoltare.

Printr-o metodologie riguroasă și date actualizate, acest demers urmărește să susțină decidenții politici și factorii locali în adoptarea unor strategii adaptate realității și nevoilor demografice ale regiunii.

Pentru a facilita acest proces, în cadrul studiului s-a dedicat o secțiune cu caracter aplicativ, formulându-se o serie de recomandări privind gestionarea pe termen mediu a schimbărilor demografice în domenii cheie precum: piața muncii, sistemul de educație, sistemul de sănătate, politici sociale, dezvoltare urbană și dezvoltare rurală.

SIMION CREȚU,
DIRECTOR GENERAL
ADR CENTRU

